

O Europę szanującą prawa człowieka

Postulaty AEDH i jego członków do przyszłych posłów Parlamentu Europejskiego wybranych w 2014 roku.

1. Obywatelstwo, demokracja a poszanowanie praw człowieka

Obywatelstwo europejskie oparte na miejscu zamieszkania i przyznające takie same prawa polityczne i obywatelskie wszystkim mieszkańcom Unii Europejskiej.

Ujednolicenie na najwyższym szczeblu podstawowych praw w Unii Europejskiej, rozszerzenie kompetencji legislacyjnych Unii w zakresie praw podstawowych.

Demokratyzacja instytucji unijnych poprzez przekształcenie Parlamentu Europejskiego w ciało legislacyjne z inicjatywą ustawodawczą.

Obywatelstwo jest podstawowym prawem należnym człowiekowi. Gwarantuje je już sama świadomość bycia obywatelem, a władze nie powinny mieć mocy nadawania obywatelstwa, lecz obowiązek uznania go.

Tymczasem miliony obywateli Europy pada ofiarą dyskryminującej odmowy uznania ich obywatelstwa. Dotyczy to 15 milionów osób z krajów trzecich mieszkających na terenie Unii Europejskiej i ponad 500 tysięcy osób bez żadnego obywatelstwa.

AEDH wzywa do tego, aby:

- 1.1. uznać powszechne prawo do obywatelstwa;
- 1.2. stworzyć europejskie obywatelstwo oparte na miejscu zamieszkania, przy czym obywatelstwo europejskie przestałoby być jedynie „dodatkiem” i „uzupełnieniem” obywatelstwa narodowego;

W przeddzień wyborów do Parlamentu Europejskiego AEDH zwraca uwagę na odpowiedzialność europejskich władz i członków parlamentu odnośnie następujących kwestii:

- 1.3. obywatelstwo europejskie ma sens jedynie jeśli jest „włączające”; musi ono zapewniać wszystkim mieszkańcom-obywatelom Europy równe korzystanie ze wszystkich podstawowych praw, w szczególności praw gospodarczych i społecznych;
- 1.4. europejskie obywatelstwo oparte na miejscu zamieszkania przewiduje także ujednolicenie na najwyższym szczeblu praw podstawowych i zagwarantowanie przez Unię wspólnego zestawu praw wszystkim obywatelom;

- 1.5. UE i państwa członkowskie powinny ratyfikować i w pełni wdrożyć Konwencję ONZ o ograniczaniu bezpaństwowości z 1961 roku i Europejską Konwencję o Obywatelstwie z 1997 roku stworzoną przez Radę Europy;
- 1.6. obywatelstwo i demokracja UE nie będą miały pełnej mocy bez pojawienia się europejskiego życia politycznego, czyli ponadnarodowych sił politycznych, co nastąpi poprzez demokratyzację instytucji, w szczególności nadanie prawa inicjatywy ustawodawczej Parlamentowi Europejskiemu, a także poprzez wzmocnienie europejskiego społeczeństwa obywatelskiego i uznanie jego aktywnego udziału w strukturach politycznych i legislacyjnych Unii.

2. Prawa ekonomiczne, społeczne i kulturalne a poszanowanie praw człowieka

Aby społeczne interesy Europy miały pierwszeństwo przed jej interesami handlowymi, Unia musi zagwarantować równy dostęp do praw ekonomicznych, społecznych i kulturalnych oraz ujednoczyć politykę społeczną na najwyższym szczeblu.

Fundamentem społecznego obywatelstwa opartego o miejsce zamieszkania powinien być zbiór wspólnych praw podstawowych.

AEDH zauważa, że UE ma tendencję do przedkładania interesów gospodarczych Europy nad potrzeby społeczne, co powoduje znaczącą przepaść społeczno-ekonomiczną.

Z tego względu AEDH jest zdecydowanym zwolennikiem:

- 2.1. równego dostępu do praw ekonomicznych i społecznych oraz równej jakości usług dla wszystkich;
- 2.2. ścisłego powiązania wzrostu gospodarczego z rozwojem społecznym;
- 2.3. rozwijania solidarnościowych więzi między narodami Europy, które powinny dominować we wzajemnych stosunkach państw członkowskich;
- 2.4. promowania wielokulturowości jako atutu; wytwory kultury europejskiej są w swej różnorodności istotną wartością obywatelstwa europejskiego i muszą być wspierane i chronione przez UE i państwa członkowskie.

Dlatego **AEDH wzywa do tego, aby:**

- 2.5. opracować efektywną politykę tworzenia miejsc pracy i waloryzacji pracy;
- 2.6. opracować politykę, która zapewni dostęp do godnych warunków mieszkaniowych;
- 2.7. każdy miał prawo do publicznej, bezpłatnej, świeckiej edukacji;

- 2.8. każdy miał prawo do opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej w obliczu prób traktowania zdrowia jak każdego innego towaru;
- 2.9. rozpocząć ujednolicanie – według szczegółowo opracowanego planu - polityki socjalnej różnych krajów w oparciu o najwyższe standardy poprzez system solidarnościowy (minimalne wynagrodzenia, gwarantowany przychód minimalny, ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenie przysługujące z tytułu bezrobocia, oraz emerytury w celu stworzenia pakietów ochrony socjalnej);
- 2.10. opracować taką politykę zagraniczną Unii, która będzie promować, wspierać i monitorować stosowanie się do wytycznych dotyczących zarządzania zasobami ludzkimi w krajach trzecich podpisujących porozumienia z UE. W szczególności, towary będące w obiegu w UE powinny być wytwarzane w przyzwoitych warunkach pracy;
- 2.11. wprowadzić politykę socjalną, która przyczyni się do walki z wykluczeniem i ubóstwem i będzie wspierać większą integrację mieszkańców UE;
- 2.12. opracować sposoby tworzenia „prospołecznej” Europy, która mogłaby odnieść korzyści z walki przeciwko uchylaniu się od płacenia podatków, rajom podatkowym i korupcji;
- 2.13. ustanowić społeczne obywatelstwo oparte na miejscu zamieszkania z podstawowym zestawem praw dla wszystkich.

3. Prawa mniejszości, walka z dyskryminacją a poszanowanie praw człowieka

Jeżeli Europa chce prowadzić rzetelną walkę z wszelkimi przejawami dyskryminacji, musi przyjąć nową dyrektywę antydyskryminacyjną, z którą Rada zwleka od kilku lat. Kluczowe w walce z dyskryminacją jest podejmowanie działań na rzecz równouprawnienia, w szczególności na rzecz równości płci.

Romom, największej mniejszości UE, państwa członkowskie muszą zagwarantować należne im miejsce, środki utrzymania i możliwości.

AEDH wzywa do tego, aby:

- 3.1. Unia Europejska korzystała ze swego prawa do karania państw członkowskich z powodu naruszenia praw, w szczególności praw Romów;
- 3.2. UE potwierdziła, że ma wyraźną, silną polityczną wolę zwalczania dyskryminacji na poziomie europejskim oraz opracowania i wzmocnienia europejskiej polityki antydyskryminacyjnej ;
- 3.3. podjąć działania na rzecz przyjęcia poziomej dyrektywy antydyskryminacyjnej;
- 3.4. UE ratyfikowała Europejską Konwencję Praw Człowieka;

- 3.5. UE i państwa członkowskie ratyfikowały i w pełni wdrożyły Europejską Konwencję Ramową o Ochronie Mniejszości Narodowych przyjętą przez Radę Europy;
- 3.6. UE i państwa członkowskie ratyfikowały i w pełni wdrożyły poprawioną wersję Europejskiej Karty Społecznej;
- 3.7. UE i państwa członkowskie ratyfikowały i w pełni wdrożyły Umowę Społeczną ONZ z 1996 roku;
- 3.8. UE wspierała politykę integracji i włączania społecznego w celu większego zaangażowania migrantów i mniejszości w proces demokratyczny.

4. Azyl i imigracja a poszanowanie praw człowieka

UE musi zagwarantować wszystkim migrantom pełne poszanowanie ich powszechnych i niepodzielnych praw. Każdego, kto ubiega się o azyl na terenie UE, należy przyjąć z szacunkiem i zapewnić mu środki materialne i prawne, które umożliwią staranie się o ochronę. Wszystkie kraje członkowskie muszą stworzyć osobom starającym się o azyl godne warunki na cały czas trwania procedur prawnych. Integracja migrantów i uchodźców musi być priorytetem.

AEDH sprzeciwia się:

- 4.1. polityce imigracyjnej opartej jedynie na traktowaniu imigrantów jako siły roboczej;
- 4.2. kryminalizacji imigrantów, nawet tych o nieuregulowanym statusie pobytu;
- 4.3. zatrzymywaniu (detention) imigrantów, zwłaszcza osób specjalnej troski, osób wnioskujących o azyl i osób nieletnich;
- 4.4. rozwijaniu polityki powierzania kontroli granicznej i zarządzania migracją zewnętrznym usługodawcom, szczególnie poprzez umowy o readmisji z krajami, które nie gwarantują imigrantom i uchodźcom pełnego respektowania ich praw;
- 4.5. używaniu list bezpiecznych krajów pochodzenia i bezpiecznych krajów trzecich w celu odrzucania wniosków o azyl lub odmowy udzielenia azylu;
- 4.6. stosowaniu określenia „nielegalny” wobec imigrantów i migracji.

AEDH wzywa do:

- 4.7. zlikwidowania wiz na pobyt krótkoterminowy;
- 4.8. wyeliminowania Rozporządzenia Dublin III i polityki solidarności europejskiej z procedury przyjmowania osób ubiegających się o azyl;
- 4.9. zorientowanego na obywatela, parlamentarnego nadzoru nad kontrolowaniem granic zewnętrznych i agencją FRONTEX;

- 4.10. tego, by Parlament Europejski odgrywał istotną rolę w nadzorowaniu wdrażania dyrektyw;
- 4.11. ratyfikowania przez UE i państwa członkowskie Międzynarodowej Konwencji dotyczącej praw wszystkich pracowników migracyjnych i członków ich rodzin.

5. Zatrzymanie za naruszenie prawa a poszanowanie praw człowieka

Zatrzymani nie przestają być obywatelami, a na mocy prawa pozbawieni zostają tylko i wyłącznie wolności, którą odzyskują po odbyciu wyroku. Dlatego powinni oni zachować prawo do pracy, kształcenia się i ubezpieczenia społecznego.

Przed orzeczeniem wyroku pozbawienia wolności powinno się rozważyć wszystkie inne możliwości kary.

Warunki przetrzymywania więźniów w całej Unii muszą spełniać najwyższe normy.

AEDH wzywa do tego, aby:

- 5.1. pozbawieniu wolności towarzyszył program reintegracji społecznej;
- 5.2. przetrzymywani zachowali swoje prawa polityczne i obywatelskie - prawo do pracy i kształcenia się oraz prawo do korzystania z pomocy społecznej;
- 5.3. sprawą nadrzędną uczynić przygotowanie do wyjścia na wolność i pomoc społeczną;
- 5.4. wyrok pozbawienia wolności orzekać w ostateczności, po rozważeniu innych kar;
- 5.5. zapewnić budżet i personel odpowiedni do realizacji tych celów;
- 5.6. ujednoczyć warunki przetrzymywania skazanych zgodnie z najwyższymi standardami;
- 5.7. nie wydawać Europejskiego Nakazu Aresztowania (European Arrest Warrant) dopóki przepisy dotyczące wykroczeń nie zostaną ujednoczone, a prawa jednostki zagwarantowane;
- 5.8. wdrożyć Europejskie Reguły Więzienne (European Prison Rules, EPR);
- 5.9. wobec osób z problemami zdrowotnymi, których stan może się pogarszać podczas odbywania wyroku w więzieniu, stosować inne sankcje prawne;
- 5.10. osoby z chorobami psychicznymi przetrzymywać nie w więzieniu, a w innej placówce;
- 5.11. więzienia podlegały państwu, a ich budowa i zarządzanie nimi nie stawały się lukratywną działalnością gospodarczą.

6. Dane osobowe a poszanowanie praw człowieka

Ochrona danych osobowych jest prawem podstawowym i nie można tych danych traktować jako „środka służącego wspieraniu rozwoju gospodarczego”. Na poziomie europejskim działania służące

ochronie danych osobowych muszą być przeprowadzane tak samo i muszą być zagwarantowane jednym zapisem prawnym obowiązującym w sferze administracyjnej, społecznej i gospodarczej, jak również w organach policji, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

AEDH odnotowuje, że Unia Europejska coraz częściej radzi sobie ze sprawą bezpieczeństwa – szczególnie w kwestii ochrony granic, kontroli paszportowej i terroryzmu – poprzez nieproporcjonalnie rozbudowane gromadzenie danych i korzystanie z systemów inwigilacji (Eurodac, Eurosur, Smart Borders, SIS II, VIS, itd.).

Co więcej, w epoce digitalizacji i globalizacji wykorzystywanie danych osobowych coraz częściej uważane jest za prawo wolnego rynku a nie prawo podstawowe.

Dlatego też **AEDH wzywa do tego, aby:**

- 6.1. ochrona danych osobowych pozostała prawem podstawowym i by nie były one „środkiem służącym wspieraniu rozwoju gospodarczego”;
- 6.2. ochronę danych osobowych gwarantował pojedynczy zapis prawny, obowiązujący w sferze administracyjnej, społecznej i gospodarczej, jak również w organach policji, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych;
- 6.3. na poziomie narodowym i europejskim podjęte zostały skuteczne działania mające na celu kontrolę nad przestrzeganiem praw jednostki;
- 6.4. współpraca i wzajemne połączenie baz danych ze względów bezpieczeństwa zostało ograniczone na podstawie zasad praworządności i proporcjonalności;
- 6.5. wykorzystanie biometrii podlegało ścisłej regulacji i było zakazane w sektorze prywatnym;
- 6.6. używanie kamer bezpieczeństwa, w tym dronów wyposażonych w kamery, zostało poddane ścisłej regulacji i kontroli; powinno ono wymagać wcześniejszego zezwolenia sądu;
- 6.7. dyrektywa 2006/24/EC dotycząca zachowywania danych pochodzących z łączności elektronicznej ze względów bezpieczeństwa została skorygowana tak, by zapewnić lepszą ochronę praw obywateli;
- 6.8. UE promowała kampanie zwiększające wiedzę i świadomość, szczególnie adresowane do nieletnich, które dotyczyłyby zagrożeń dla prywatności i danych osobowych, jakie niesie ze sobą korzystanie z sieci społecznościowych i Internetu.